

rije in prakse. Tako na primer obravnava julijska številka leta 1957 sodobne poglede na informativno službo. Razpravlja o njenih metodah, o kvalifikaciji personala, o odnosu do publike, o medbibliotečni zameni in o uporabi modernih tehničnih pripomočkov. Oktobrska številka 1956 pa razvija n. pr. problem mehanizacije v bibliotekah od prvih začetkov do modernih pridobitev avtomatizacije. Podobno problematiko obravnava tudi revija LIBRARY QUARTERLY, ki jo izdaja bibliotekarska šola univerze v Chicagu s sodelovanjem ameriškega bibliotekarskega društva. Revija nam n. pr. v aprilski številki 1955 razlaga teorijo informacij in njeno uporabo v bibliotekarstvu. Kaže tudi velik smisel za zgodovino knjige in bibliotekarstva. Harvardska univerzitetna knjižnica pa izdaja HARVARD LIBRARY BULLETIN, Cambridge (Massachusetts). Revija prinaša razprave iz zgodovine knjige in številna poročila o ameriških knjižnicah.

Iz gornjih kratkih opisov bi lahko zaključili, da se bibliotekarska veda razvija v tesni zvezi z drugimi vedami in da uspešno uporablja tudi najmodernejše izsledke. Vsaka revija prerašča okvir svojega miljeja in hoče biti v čim tesnejši zvezi s svetom.

A. M.

OBCASNA ŠOLA ZA KNJIZNIČARJE IN ARHIVSKE POMOČNIKE

Vprašanje šolanja knjižničarskega naraščaja je v Sloveniji pereče od osvoboditve sem. V trenutku, ko se je pri nas začelo razvijati bibliotekarstvo in smo spoznali, da ni vseeno, kako se knjižnica vodi, pa naj bo ljudska ali znanstvena, je bilo treba misliti tudi na strokovno izobrazbo knjižničnega osebja. Uspevanje knjižnice namreč ni odvisno le od materialnih osnov, temveč predvsem od knjižničarjev. Mimili

so časi, ko je lahko vsak knjižničar po svoji pameti uredil večji ali manjši kup knjig, skrbeč samo za majhno število svojih bralcev. Danes morajo biti knjižnice povezane v domačem in celo v svetovnem merilu. Krog bralcev narašča, naloge knjižnic postajajo čedalje večje.

Za prvo silo smo si pomagali s tečaji. Ločil bi jih v dve vrsti. Eni so rabili za hitro usposobitev nepoklicanih knjižničarjev v ljudskih knjižnicah, ker so le-te rasle ko gobe po dežju. Drugi so bili namenjeni poklicnim knjižničarjem in bibliotekarjem, da so se pripravili za strokovne izpite. Ni dvoma, da je bilo treba tako v prvih kot v drugih improvizirati, zdaj bolj, zdaj manj, a nobena improvizacija ne more biti posebno dobra. Samo tam, kjer so se tečaji redno ponavljali, kjer so bili pod istim vodstvom in z istimi učitelji, se je improvizacija lahko umaknila smotrnejšemu in načrtnemu vzgajanju. Potreba po šoli, ki ustvarja tradicijo in ki z zmeraj bolj premišljenimi učnimi načrti skuša dati kandidatu zaokrožen in trden temelj za poznejši poklic, pa je ostala.

Pravzaprav bi morali biti dve šoli: za srednji kader (za knjižničarje) in za višji kader (za bibliotekarje). Šola za višji kader bomo morali še nekaj časa pustiti v nemar. Prvič je tega kadra potrebno le manjše število in za tako šolo ali celo za bibliotekarsko stolico na univerzi še nimamo dovolj strokovnjakov.

Za knjižničarje pa se mudi. Mar naj še naprej pustimo naše ljudske knjižnice brez zadostnega strokovnega osebja? Ali naj pustimo, da bodo še naprej životarile? Novi zakon o knjižnicah bo pravilno nalagal okrajnim in osrednjim občinskim knjižnicam naloge, ki jih brez strokovnega osebja ne bi zogle.

Kakšna šola bi bila najprimernejša za knjižničarje? V Beogradu

so pred kakimi desetimi leti, če se ne motim, ustanovili tri oziroma štiriletno srednjo šolo (tehnikum), še pravi, da so sprejemali dijake, ki so dokončali nižjo srednjo šolo. Vendar se ta šola ni posebno obnesla. Ne bi hotel tu raziskovati vzrokov za to, menim pa, da so se v tej šoli splošni predmeti morali reducirati na minimum zaradi bibliotekarsko-strokovnih predmetov. A prav za knjižničarje je splošna izobrazba silno potrebna; če te ni, vsa knjižničarska tehnika ne zaleže dosti. Štirinajst ali petnajstletni dijak je le premalo razgledan, da bi ga začeli usmerjati v knjižničarsko delo in pri tem nujno morali, četudi delno, reducirati predmete splošne izobrazbe: prirodoslovne vede, filozofijo, zgodovinske vede, učenje tujih jezikov itd.

Lani smo poskusili pri nas drugače. Svet za kulturo in prosveto LRS je ustanovil občasno šolo za knjižničarje in arhivske pomočnike, ki je trajala eno leto. Sprejemala je kot redne slušatelje absolvente srednjih šol. S tem se je lahko posvetila predvsem knjižničarski stroki.

Predmeti so bili: zgodovina svetovne književnosti (v 1. semestru po 4, v 2. sem. po 5 ur na teden), zgodovinske knjige in knjižnice (v 1. sem. 2 uri na teden, v 2. sem. 10 tednov po 2 uri), zgodovina arhivov (v 2. sem. 6 tednov po 2 uri), bibliografija (v 1. in 2. sem. po 2 uri), poslovanje ljudskih knjižnic (v 1. in 2. sem. po 2 uri), poslovanje znanstvenih knjižnic (v 1. sem. po 2, v 2. sem. po 1 uro), poslovanje arhivov (v 1. in 2. sem. po 2 uri), delo z bralcem (v 1. in 2. sem. po 2 uri), konservacija in restavracija knjig in rokopisov (v 2. sem. po 2 uri), temelji državne in družbene ureditve (v 1. sem. po 2 uri), nemški jezik I. ali II. tečaj (v 1. sem. po 6, v 2. sem. po 5 ur na teden).

Poleg tega so bile redne vaje v poslovanju ljudskih knjižnic (po 2 uri na teden), v poslovanju znanstvenih knjižnic (2 uri), v poslovanju arhivov (2 uri), vaje v knjigo-veštvi in restavraciji (v 2. sem. po 2 uri) in praksa v ljubljanskih knjižnicah (v 2. sem. po 4 ure).

Šola je redno obiskovala 13 rednih in 9 izrednih slušateljev. Od rednih so izdelali z odličnim uspehom 1, s prav dobrim 7, z dobrim 5. Od izrednih so izdelali z odličnim 1, s prav dobrim 5, z dobrim 2, z zadostnim 1.

Šola je bila zamišljena kot občasna, še pravi, da bi n. pr. delala vsako drugo leto, saj je bilo treba previdnosti, da ne bi usposobili več knjižničarjev, kakor jih naše knjižnice ob sedanjem stanju prenesejo. Šele ko dobimo zakon o knjižnicah in homo laže in bolje organizirali mrežo ljudskih knjižnic, bomo mogli presoditi, koliko knjižničarskega naraščanja potrebujemo.

Enoletna šola, ki sprejema absolvente srednjih šol, pa ima vendarle to nevšečnost, da slušateljem glade na njih službeno kariero ne daje nobenih prednosti. Z drugimi besedami: absolvent enoletne knjižničarske šole, ki postane knjižničar, velja po zakonu o javnih uslužbenecih prav (toliko) kakor absolvent srednje šole, celo izobil je leto dni za napredovanje in pokojnino. Zato kaže snememiti enoletno občasno knjižničarsko šolo v dvoletno. Absolventi take šole bi potem po zakonu o javnih uslužbenecih veljali za uslužbenca z višjo izobrazbo, kakor n. pr. absolventi višje pedagoške šole. Tudi dvoletna bibliotekarska šola bi lahko še zmeraj ostala občasna, namreč tako, da bi se prvi letnik odpiral vsako drugo leto. V primeri z enoletno šolo bi dvoletna študij poglobila, imela nekaj več predmetov (n. pr. paleografijo), razširila seminarsko delo ter pripravila slušatelje za samostojnejše delo.

Povedati bi bilo treba še kaj o skupnem šolanju knjižničarjev in arhivskih pomočnikov. Težko bi bilo misliti na dve šoli, ker je potreba po arhivskih pomočnikih razmeroma majhna. Izkazalo se je, da se je v enoletni zgoraj opisani šoli skupno šolanje kar obneslo. Pri dvoletni šoli pa bi se dalo tako urediti, da bi nekateri specialnejši predmeti bili obvezni samo za knjižničarje oziroma za arhivske pomočnike.

Z dvoletno šolo za knjižničarje in arhivske pomočnike bi v nekaj letih izobrazili dober vodilni kader za naše ljudske knjižnice in pomožni kader za znanstvene knjižnice in arhive. S tem bi naše knjižnice in arhivi veliko pridobili.

M. R.

KNJIŽNIČARSKA PREDAVANJA V SOLAH

Na pobudo nekaterih profesorjev slavistov na kranjskih srednjih šolah je imel v šolskem letu 1957/58 upravnik Študijske knjižnice prof. Stanko Bunc vrsto predavanj za dijake sedmega razreda gimnazije in tretjega letnika srednje ekonomske šole. Govoril je o zgodovini pisave, knjige in tiska ter knjižnic, pa tudi o vrstah knjižnic, o značaju, nalogah in ureditvi Študijske knjižnice. Vsa predavanja je bogato ponazarjal s knjižnim materialom in ogledom knjižnice. Vseh predavanj je bilo osem.

Ta predavanja so prvi primer, da se je za knjižničarstvo zamislila naša srednja šola in čutila potrebo, da svoj doraščajoči naraščaj seznanji vsaj z osnovami sodobnega knjižničarstva. Ta začetek je treba posebej poudariti, pobudo profesorjev pristržno pozdraviti, hkrati pa želeti, da bi se podobna predavanja za našo mladino prirejala tudi v prihodnje.

S. B.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE PRI LJUDSKIH IN ZNANSTVENIH KNJIŽNICAH

Družbeno upravljanje imajo pri *ljudskih knjižnicah* le večje in samostojne knjižnice na sedežu bivših okrajnih ljudskih odborov in nekaterih občin.

Dne 8. decembra 1955 je izšel odlok o družbenem upravljanju v kulturno-prosvetnih ustanovah. Tedaj je 6 večjih ljudskih knjižnic že imelo uvedene knjižnične odbore. Odredba ministrstva za prosveto vlade LR Slovenije o javnih ljudskih knjižnicah (Ur. list. LRS. št. 237/45) je namreč že takrat predpisala knjižnične odbore. Omenjena odredba ni nikoli resnično zaživela, vendar je imela nekaj pozitivnih posledic. V odborih 18 velikih ljudskih knjižnic je od leta 1955 do sedaj delalo 169 državljanov. V raznih komisijah (komisija za adaptacijo prostorov, komisija za organizacijo razstav, komisija za nabavo novih knjig, komisija za sestavo pravilnika, komisija za izločevanje nesodobnih knjig, komisija za pobiranje hišne gobe, komisija za jezikovne tečaje, komisija za ritmični krožek, komisija za knjižnico, komisija za mladinsko gledališče pri pionirskih knjižnicah) pa je sodelovalo še 54 državljanov. Sejam upravnih odborov, ki jih je bilo 148, je prisostvovalo 10 zaslobovnikov oblasti, 4 novinar in 8 knjižničarjev. Skupaj je v vseh organih družbenega upravljanja sodelovalo 242 državljanov.

Na sejah so knjižničarski odbori proučevali upravne, personalne, materialne in strokovne zadeve (sistem ureditve, katalogi, nabava knjig, tehnika izposojanja, nasveti bralcem pri izposojanju knjig, posvetovanje s strokovnjaki). Nekateri od knjižničnih odborov so tudi razpravljali o organizaciji mreže knjižnic na področju večje knjižnice.